

Monumentnummer*: 522881

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijkmonument
Inschrijving register* 02 september 2002
Kadaster deel/nr 82848/35

Woonplaats* 's-Graveland
Gemeente* Wijdereen
Provincie* Noord-Holland

Kadastrale gemeente*	Sectie*	Kadastraal object*	Appartement aanduiding	Grondperceel
's-Graveland	B			1496
's-Graveland	B			2416
's-Graveland	B			1380
's-Graveland	B			1495

Omschrijving**

Beschrijving van onderdeel 2:

HISTORISCHE PARK- EN TUINAANLEG

Historische park- en tuinaanleg behorende bij het huis Trompenburg. De aanleg als geheel is opgebouwd uit drie delen. Het westelijke stuk aan het Zuidereinde, gedomineerd door de waterpartij, waarin het huis staat met aan weerszijden een in oorsprong rechthoekig eiland. Dan het middengedeelte direct ten oosten van het huis dat zich kenmerkt door een wandelbos, uit de eerste decennia van de 19de eeuw aan weerszijden van de oudere centrale as. In dit deel liggen ook de moestuin en de boomgaard. Vervolgens het oostelijke deel dat in hoofdzaak bestaat uit weidegebied, in het midden doorsneden door een centrale laan, de Trompenburgerlaan. De beplanting van deze laan bestaat vanouds uit beuken. Thans is hiervan een groot deel gekapt. De basis voor deze opzet werd gelegd na de bouw van het huis toen er een geometrische park bij het nieuwe huis werd aangelegd. De waterpartij met de eilandjes en de toegangen aan weerszijden dateren uit deze tijd. Zo ook de as aan de oostzijde van het huis met daarin opgenomen een ronde waterkom. Opvallend is het betrekkelijk kleine grondgebied dat deze aanleg besloeg terwijl een groot deel van het kavel dus een agrarische functie had, hetgeen tot op de dag van vandaag zo is gebleven. De Trompenburgerlaan is van latere datum en moet aangelegd zijn tussen 1734 en 1769. Oorspronkelijk lag het beginpunt dicht bij het huis, maar dit is door de verlandingschappelijking verder naar het oosten komen te liggen en door de latere kap van de beuken nog verder opgeschoven. De eerste werkzaamheden tot

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

verlandschappelijking van de aanleg geschiedde onder Matthijs Straalman in de periode 1771 -1794. Zij moeten op een vrij beperkte kleinschalige wijze zijn toegepast. In ieder geval is op een litho te zien dat het noordelijke eiland niet langer een formele aanblik biedt, maar meer natuurlijk hoogopgaand geboomte. De vorm van de eilanden werd aan de oostzijde van rechthoekig naar rond vergraven, zo ook de hoeken van de waterpartij. In het parkbos aan weerszijden van de middenas werden enkele slingerpaden aangelegd. Na Straalmans overlijden in 1808 zijn er verscheidenen andere eigenaren geweest. Bekend is dat zij een vrij aanzienlijk land- en veeteelt bedrijf op de buitenplaats hielden. Maar wat er aan de parkaanleg gebeurd is, is niet helemaal duidelijk. In ieder geval is het wandelbos, zoals dat in zijn huidige vorm en omvang ten oosten van het huis ligt aangelegd. Dit staat tenminste op de kadastrale kaart van 1832 als zodanig aangegeven. In de periode 1861- 1904 stond Trompenburg onder het beheer van een curator. Teneinde de buitenplaats beter te kunnen verhuren werd het park verfraaid. In de periode 1862 - '63 is een aanzienlijke levering van sierheesters- en bomen, moestuingewassen en fruitbomen gedaan. M.n. door de aanplant van de bloeiende sierheesters en bomen zal het beeld van een landschappelijke tuin zijn versterkt. In deze periode is ook de brug, die oorspronkelijk over het water toegang gaf tot het huis afgebroken en vervangen door een brede dam, waarop de aanleg van de tuin werd voortgezet. Pas bij de restauratie van 1967 werd dit weer ongedaan gemaakt en thans ligt er een smallere, maar niet op de oorspronkelijke maatvoering gebaseerde, dam voor het huis. In de jaren 1899 - 1900 werd de hulp van Dirk Watez ingeroepen. Deze hulp moet echter bestaan hebben uit niet meer dan enkele adviezen ter plaatse er zijn geen aanwijzingen dat Watez een nieuw of gewijzigd ontwerp van de aanleg heeft gemaakt. Feitelijk zijn er ook na de periode Blaauw (1904 -1936) en het huidige rijkseigendom geen ingrijpende wijzigingen meer aan de buitenplaats gedaan. In de jaren na de tweede wereldoorlog werden de zeer slechte beuken van de Trompenburgerlaan gekapt en wat later kwam er een aanplant met een dubbele rij eiken. Op het noordelijke eiland is in de jaren 1960 een quasi zeventiende eeuwse aanleg gerealiseerd (voor de bescherming van ondergeschikt belang) en de dam voor het huis werd weer versmald. Het in 1908 aanwezige ronde perk voor het huis werd opnieuw aangelegd, maar het centrale plantvak werd nu vormgegeven tot een zespuntige ster.

Waardering De HISTORISCHE PARK EN TUINAANLEG is van belang - als feitelijk zeer gaaf bewaarde formele aanleg (17de- en 18de eeuw) zowel op hoofdlijnen als grotendeels nog in detail, waarbinnen een minimale aanpassing in landschappelijke stijl en als zodanig een goede eenheid vormend met het hoofdhuis.

Hoofdcategorie

Kastelen, landhuizen en parken

Subcategorie

Tuin, park en plantsoen

Functie

Historische aanleg

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument